

***ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI NACIONALNOG PROGRAMA ZA
KONTROLU POPULACIJE PASA U CRNOJ GORI 2021-2024***

Podgorica, oktobar 2025.

SADRŽAJ:

SKRAĆENICE.....	6
I UVODNI REZIME.....	7
Status realizacije aktivnosti	7
1. Kontinuirano usaglašavanje sa EU propisima i OIE standardima	8
2. Identifikacija i registracija pasa	8
3. Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije	8
4. Kontrola razmnožavanja.....	10
5. Izgradnja i unapređenje uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce).....	10
6. Obuka i trening.....	15
7. Komunikacija i promocija nacionalnog programa i lokalnih planova.....	15
8. Kontrola životne sredine.....	16
9. Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa.....	16
10. Odobravanje odgajivačnica pasa	16
11. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu.....	16
12. Problemi ujeda pasa	16
Razlozi za izostanak realizacije aktivnosti:.....	17
Izazovi u realizaciji mjera.....	18
II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA.....	18
Opšti indikatori u oblasti kontrole populacije pasa	18
III TABELARNI PRIKAZ STATUSA REALIZACIJE AKTIVNOSTI IZ AKCIONOG PLANA	20
IV NALAZI EVALUACIJE	32
V OSVRT NA ODNOS PLANIRANIH I UTROŠENIH SREDSTAVA	32
VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA	33

SKRAĆENICE

NVO – Nevladina organizacija

I&R – Identifikacija i registracija

UBHVFP – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

MPŠV -Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

CNVR – Uhvati, seriliši, vakciniši, pusti

CNR metod - Uhvati, seriliši, pusti

d.o.o. – društvo sa ograničenom odgovornošću

WOAH (OiE) – Svjetska organizacija za zdravlje životinja

VKCG – Veterinarska komora Crne Gore

UVMPCG – Udruženje veterinara male prakse Crne Gore

VA – Veterinarska ambulanta

PVU – Privatna veterinarska ambulanta

Q – Kvartal

RG – Radna grupa

SMŠ – Srednja mješovita škola

Free zone – Slobodna zona

VIS – Veterinarski informacioni sistem

BTSF – Better Training for Safer Food

TAIEX - Technical Assistance and Information Exchange

IJZCG – Institut za javno zdravlje Crne Gore

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

KSCG -Kinološki savez Crne Gore

EU – Evropska Unija

PEP – Posteksozicijska profilaksa

I UVODNI REZIME

Vlade Crne Gore je na 32. sjednici održanoj 15. jula 2021. godine usvojila Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori sa Akcionim planom, na predlog Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

Nacionalni program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori (u daljnjem tekstu: Program) uređuje pitanja od značaja za kontrolu populacije napuštenih pasa i vlasničkih pasa koji nijesu pod nadzorom ljudi.

Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. Populacija pasa može direktno da utiče na pojavu zoonoza, zato je izuzetno važno kontrolisati pse bez nadzora, naročito sprovođenjem mjera kontrola koje utiču na izvor pasa i mjera za kontrolu populacije koje treba da se sprovedu na human i održiv način.

Kako je u poslednjih nekoliko godina evidentan porast broja pasa, a posebno napuštenih i pasa lualica i sve češćih pojava napada pasa na ljude, neodgovoran odnos vlasnika prema kućnim ljubimcima, s jedne strane, a sa druge, nedovoljna svijest pojedinaca i zajednice o obavezama i odnosu prema životinjama, nedovoljna povezanost i angažovanost institucija na državnom i lokanom nivou, nametnula se potreba za izradu i donošenje sveobuhvatnog, nacionalnog programa za kontrolu populacije pasa. Konkretno, upravljanje i kontrola populacije pasa do sada nije bila predmet strateških dokumenata na nivou Crne Gore.

Ovaj program je odgovor na utvrđene izazove u ovoj oblasti koji su zajednički za državu, lokalne samouprave, civilni sektor ali i društvo u cijelini. Zbog kompleksnosti i međusobne zavisnosti mjera i aktivnosti u upravljanju i kontroli populacije pasa, saradnja na svim nivoima društva je od izuzetne važnosti.

Cilj nacionalnog Programa baziran je na postojećem stanju i preporukama Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH - OIE) Poglavlje 7.7. Okvirni cilj Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori u cilju poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi.

Izveštaj o realizaciji nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori za period 2021-2024. godina sadrži prikaz realizovanih aktivnosti, stepen realizacije i ograničenja u implementaciji.

Akcionim planom Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori predloženo je 12 mjera odnosno 32 aktivnosti od čega je: realizovano 14 aktivnosti, djelimično je realizovano 7 aktivnosti i nije realizovano 11 aktivnosti.

Nerealizovane aktivnosti se generalno odnose na donošenje lokalnih planova od strane lokalnih smouprava, potrebe za obukom administracionih kapaciteta na lokanom nivou i pomjeranja rokova za donošenje zakonodavnog okvira koji uređuje ovu oblast po preporuci Evropske Komisije.

Status realizacije aktivnosti

1. Kontinuirano usaglašavanje sa EU propisima i OIE standardima

U skladu sa PPCG-om planirana je da potpuna transpozicija Zakona o zaštiti dobrobiti životinja za IVQ 2025 – IQ 2026 godine. Imajući u vidu da je akcionim planom nacionalnog programa za kontrolu populacije pasa bilo predviđano da se izvrše izmjene i dopune postojećeg Zakona, isto je odloženo do donošenja novog evropskog propisa. Nakon donošenja Zakona, u skladu sa prioritetima, biće usklađeni i podzakonski akti koji proističu iz istoga.

2. Identifikacija i registracija pasa

Uspostavljeni sistem identifikacije i registracije pasa iz 2019. godine, doprinio je ključnim promjenama, posebno onim koje se odnose na odgovorno ponašanje vlasnika, a očekuje se da će uticati na smanjenje broja napuštenih pasa.

Određeni broj vlasničkih pasa bio je mikročipovan prije uspostavljanja sistema identifikacije i registracije, na zahtjev vlasnika od strane registrovanih veterinarskih ambulanti, mikročipovima koji nemaju kôd zemlje. Ovi psi se takođe upisuju u Registar kućnih ljubimaca koji uspostavlja i vodi Uprava, sa postojećim mikročipom ako isti ispunjava propisane zahtjeve.

U skladu sa Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, Uprava vrši nabavku vakcina protiv bjesnila, mikročipova i pasoša za kućne ljubimce. Isti se distribuiraju veterinarskim ambulantomama koje vrše identifikaciju pasa (čipovanje), izdavanje pasoša, vakcinaciju protiv bjesnila i unos podataka u Registar kućnih ljubimaca (podaci o vlasiku, podaci o psu). Takođe, u ranijem periodu izvršena je nabavka čitača mikročipa koji su dodijeljeni veterinarskim ambulantomama i veterinarskim inspektorima, a lokalnim uprava dostavljen dopis sa tehničkim standardima za čitače u skladu sa Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Sl. list CG", br. 60/2018).

U registru kućnih ljubimaca (pasa) koji je sastavni dio veterinarskog informacionog sistema, zaključno sa 31.12.2024. godine, upisano je ukupno 33263.

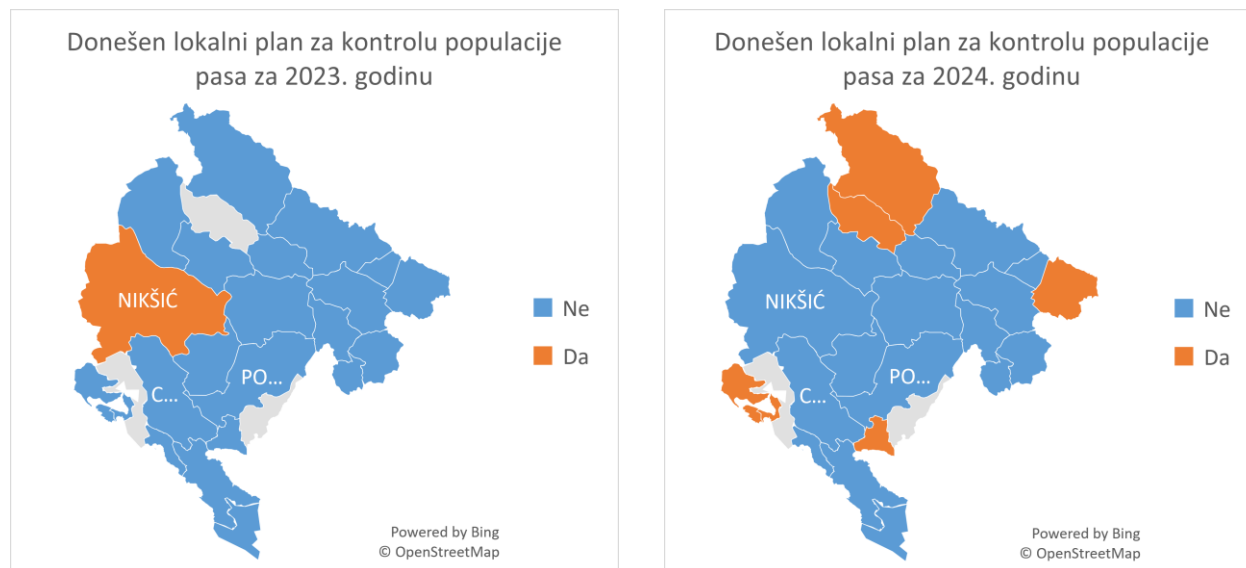
3. Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije

Nacionalnim Programom za kontrolu populacije pasa, svaka lokalna samouprava je dužna da donese lokalni plan za kontrolu populacije pasa, primjenom mjera i metoda u skladu sa specifičnostima iste. U izvještajnom periodu od ukupno 25 lokalnih uprava u Crnoj Gori, svega 9 lokalnih uprava donijelo je lokalni plan za kontrolu populacije pasa. Kako više od 60% lokalnih samouprava nije donijelo lokalni plan za kontrolu populacije pasa, izostala je realizacija i ostalih mjera i aktivnosti iz predviđenog akcionog plana.

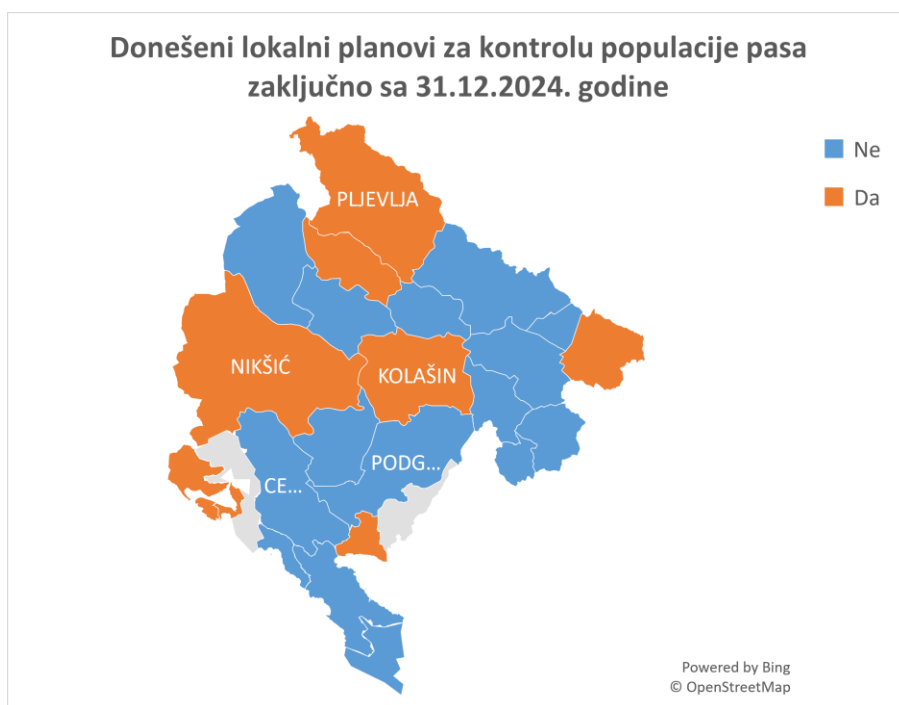
Od dvadeset pet lokalnih uprava, u 2022. godini, samo od strane opštine Kolašin donešen je lokalni plan za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori.

U 2023. godini, pored opštine Kolašin, lokalni plan za kontrolu populacije pasa, donešen je i od strane opštine Nikšić, dok su u 2024. godini lokalni plan donijele i opštine Pljevlja, Rožaje, Zeta, Žabljak, Tivat, Kotor i Herceg Novi.

Zaključno sa IV Q, 2024. godine, od ukupno 25 lokalnih uprava u Crnoj Gori, svega 9 lokalnih uprava donijelo je lokalni plan za kontrolu populacije pasa, što čini 36% učinka.

Permanentno je ostvarivana saradnja sa lokalnim upravama u cilju kako izrade lokalnih planova za kontrolu populacije pasa, tako i realizacije definisanih mjera i metoda, koje proističu iz lokalnih planova, poštujući njihove specifičnosti.

U cilju što bolje realizacije obaveza, mjera i aktivnosti na nivou lokalnih samouprava, Uprava je svim lokalnim upravama dostavila Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori sa akcionim planom, sa ciljem uspješne realizacije istog.

Tokom izvještajnog perioda, u okviru medijskih kampanja predstavnici Uprave su promovisali realizovane aktivnosti i nacionalni Program za

kontrolu populacije pasa, apelujući na lokalne samouprave o obavezama i odgovornostima u cilju uspostavljanja efikasnog sistema u cilju ostvarenja javnog interesa, što je prioritetni cilj Programa.

U skladu sa akcionim planom, lokalne uprave su bile dužne da podnesu Upravi izvještaj o realizovanim aktivnostima o sprovođenju aktivnosti u skladu sa programom.

Primjer pozitivne prakse u realizaciji mjera i metoda iz Programa za kontrolu populacije pasa od strane lokalnih nadležnih institucija i civilnog sektora, dala je opština Nikšić blagovremenim donošenjem lokalnog plana, organizaciji sprovođenja brojanja pasa, projektima NVO u djelu odgovornog vlasništva, identifikaciji i registraciji neregistrovanih pasa, kampanjama za podizanje svijesti, kao i kontrole razmnožavanja (vlasnički i psi lutalice).

4. Kontrola razmnožavanja

Članom 22 stav 2 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja („Sl. list CG”, br. 14/08 i 47/15) definisano je da, “držalac kućnih ljubimaca dužan je da obezbijedi kontrolu razmnožavanja i da brine o mladunčadima kućnih ljubimaca, a uslučaju nekontrolisanog razmnožavanja kada ne želi ili nije u mogućnosti da brine o mladunčadima, dužan je da snosi troškove njihovog zbrinjavanja”. U skladu sa navedenom zakonskom obavezom, primarna odgovornost za kontrolu razmnožavanja je na držaocu kućnih ljubimaca (pasa). Usled nekontrolisanog razmnožavanja vlasničkih pasa i pasa lutalica, lokalne uprave se suočavaju sa prisustvom velike gustine pasa lutalica na javnim površinama.

Zbrinjavanje napuštenih/izgubljenih kućnih ljubimaca (pasa) je obaveza lokalnih samouprava, u skladu sa Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja („Sl. list CG”, br. 14/08 i 47/15) i Odlukama o načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama odnosno načinu zbrinjavanja i kontroli njihovog razmnožavanja.

5. Izgradnja i unapređenje uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce)

U skladu sa Zakonskom obavezom opštine koje nijesu izgradile skloništa za napuštene životinje, u narednom periode su dužne da realizuju isto ili shodno potrebama zakluče ugovor o zbrinjavanju životinja u najbližem registrovanom skloništu. Lokalne uprave koje nijesu izgradile skloništa za napuštene kućne ljubimce su: Kolašin, Mojkovac, Rožaje, Plav, Andrijevića, Tuzi, Gusinje, Cetinje i Zeta. Od 25 lokalnih uprava, zaključno sa IV Q 2024. godine, dobili smo informaciju **o realizaciji aktivnosti Programa za kontrolu populacije pasa za 2022, 2023 i 2024 godinu, i to:**

Lokalna uprava	Status	Obrazloženje
Herceg Novi	Realizovano	✓ Izrađen lokalni plan za kontrolu populacije pasa; ✓ U planu je izrada planske dokumentacije za izgradnju novog skloništa za napuštene kućne ljubimce, na novoj lokaciji.
Kolašin	U toku realizacije	✓ Izrađen lokalni plan za kontrolu populacije pasa koji je potrebno revidirati i uskladiti sa Odlukom o načinu držanja kućnih ljubimaca; ✓ Odluka o načinu držanja kućnih ljubimaca – usvojena; ✓ Zaključen Ugovor o pružanju, preuzimanju i smještaju pasa lutalica između „Komunalno“ d.o.o. Berane i opštine Kolašin br. 02-2020 od 13.3.2023. godine; ✓ Opredijeljena budžetska sredstva u iznosu od 100.000,00€ za program, projektovanje

		i početak izgradnje skloništa za napuštene pse; ✓ Izvršena sterilizacija/kastracija napuštenih/vlasničkih pasa u saradnji sa VA „dr Saša Drljević“, ukupno 50 životinja; ✓ Uspostavljena saradnja sa NVO „Udomi.me“, u cilju udomljavanja napuštenih kućnih ljubimaca; ✓ Uspostavljena je saradnja sa NVO „Rikijevo carstvo“ u cilju udomljavanja pasa sa teritorije opštine Kolašin, uz opredijeljena finansijska sredstva u iznosu od 7.000,00€; ✓ Nastavak saradnje sa skloništima za napuštene životinje/kućne ljubimce sa opštinama Berane i Podgorica; ✓ Dat je predlog o izmjenama i dopunama Odluke o kućnim ljubimcima sa posebnim osvrtom na držanje lovačkih pasa; ✓ Idejno rješenje za novo sklonište za napuštene kućne ljubimce.
Podgorica	U toku realizacije	✓ Formirana multidisciplinarna RG na lokalnom nivou; ✓ Sprovodi se CNR metod u okviru skloništa za napuštene i izgubljene kućne ljubimce; ✓ Pokrenut je program subvencioniranja sterilizacije/kastracije vlasničkih pasa, u cilju kontrole razmnožavanja kroz dva javna poziva; ✓ Dio skloništa za napuštene životinje namijenjen je za pansioni smještaj vlasničkih pasa; ✓ Sproveden je niz edukativnih radionica na temu promocije odgovornog vlasništva i udomljavanja bezdomnih pasa u saradnji sa NVO sektorom. ✓ Otvoreno nekoliko parkovskih površina specijalizovanih za kućne ljubimce; ✓ Instalirani su podzemni kontejneri za sprečavanje rasipanja otpada na javnim površinama; ✓ Ugovor o javnoj nabavci o pružanju veterinarskih usluga između „Čistoća“ d.o.o. Podgorica i PVU „MONTVET“ i PVU „ANIMAVET“ iz Podgorice, br. 24459 od 29.9.2022. godine.
Žabljak	Realizovano	✓ Utvrđena lokacija za izgradnju skloništa;

		✓ Donešen lokalni program za upravljanje populacijom pasa na teritoriji opštine Žabljak; ✓ Saradnja sa lovačkim organizacijama u cilju kontrole kretanja lovačkih pasa; ✓ Organizovane dvije edukacije lovaca na temu odgovornog vlasništva;
Rožaje	Realizovano	✓ Usvojen lokalni program za kontrolu populacije pasa 2024-2029. godina;
Andrijevica	U toku realizacije	✓ Zaključen Ugovor o pružanju, preuzimanju i smještaju pasa litalica između „Komunalno“ d.o.o. Berane i opštine Andrijevica br. 3282 od 6.10.2021. godine.
Kotor	Realizovano	✓ Izrađen lokalni plan za kontrolu populacije pasa;
Cetinje	U toku realizacije	✓ Formirana multidisciplinarna RG na lokalnom nivou; ✓ Izrada nacrt lokalnog plana za kontrolu populacije pasa je u završnoj fazi, za period 2025.-2030. godinu; ✓ Izgradnja skloništa za napuštene kućne ljubimce je u završnoj fazi; ✓ Opredijeljena budžetska sredstva u iznosu od 4.420,00€ za sterilizacije/kastracije pasa litalica.
Šavnik	U toku realizacije	✓ U pripremi je formiranje multidisciplinarnе RG na lokalnom nivou;
Tivat	Realizovano	✓ Formirana je radna grupa za praćenje realizacije lokalnog plana za kontrolu populacije pasa; ✓ Medijska kampanja o obavezama vlasnika prema kućnim ljubimcima; ✓ Promovisanje odgovornog vlasništva/akcija udomljavanja napuštenih kućnih ljubimaca pod nazivom „Usvoji srcem“; ✓ Realizovan popis vlasničkih i napuštenih pasa na teritoriji opštine Tivat (dva puta godišnje kroz <i>Talea app.</i>); ✓ Kroz donacije obezbijeđena četiri čitača mikročipa; ✓ Saradnja sa NVO „Korina“ i „Priatelji pasa Tivat“; ✓ Saradnja sa lovačim udruženjem na temu kontrole populacije lovačkih pasa; ✓ Organizovan „akcioni dan“ u cilju promocije lokalnog plana učenicima parlamenta SMŠ „Mladost“ Tivat (udomljavanje, flajeri itd.);

Bar	U toku realizacije	✓ Registrovano sklonište za napuštene kućne ljubimce; ✓ Ugrađeno 106 podzemnih i polupodzemnih kontejnera za odlaganje otpada na 30 lokacija; ✓ Sanirane su dvije divlje deponije i postavljene zaštitne ograde; ✓ Predviđen monitoring aktivnosti iz akcionog plana.
Nikšić	Realizovano	✓ Usvojen lokalni plan za kontrolu populacije pasa; ✓ Odrađen popis kućnih ljubimaca (pasa) u saradnji sa NVO „Korina“ i VA „Family Vet“ iz Nikšića; ✓ Kroz CNVR program sterilisano 1000 uličnih pasa uz podršku NVO „Stray CoCo“ fondacije i obavljeno 764 udomljenja (2019-2023. godina); ✓ Kroz CNVR program sterilisano 517 uličnih pasa uz podršku NVO „Animal Soulmates e.V“ fondacije (2023-2024. godina); ✓ Opredijeljeno 5.000,00€ iz lokalnog budžeta za sterilizaciju uličnih pasa (2024. godina); ✓ Opredijeljeno 5.000,00€ iz lokalnog budžeta za subvencije sterilizacije vlasničkih pasa (2024. godina) i 7.950.00€ za postupak identifikacije i registracije kućnih ljubimaca (pasa); ✓ Opredijeljeno 15.000,00€ iz lokalnog budžeta za I&R, vakcinaciju pasa protiv bjesnila u saradnju sa VA „Family Vet“ i NVO „Korina“ iz Nikšića (2024. godina); ✓ Opredijeljeno 100.000.00€ za izgradnju karantinskog prostora (<i>Free zone</i>) na površini od 2ha (2024. godina); ✓ Izgrađen karantinski prostor (<i>Free zone</i>); ✓ Promocija odgovornog vlasništva i edukacija građana u saradnji sa VA, NVO i Sekretarijatom za komunalne poslove opštine Nikšić (2024. godina);
Berane	U toku realizacije	✓ Formirana radna grupa; ✓ Pripremljen nacrt lokalnog plana koji nije usvojen zbog političke krize, a koji će odbor povjerenika usvojiti u narednom periodu;
Mojkovac	U toku realizacije	✓ Formirana radna grupa za izradu lokalnog plana za kontrolu populacije pasa;

		✓ Uspostavljena komunikacija sa opštinom Kolašin u cilju izgradnje zajedničkog skloništa za napuštene kućne ljubimce;
Golubovci	Realizovano	✓ Usvojen lokalni plan za kontrolu populacije pasa;
Danilovgrad	U toku realizacije	✓ Formirana radna grupa za izradu lokalnog plana za kontrolu populacije pasa.
Pljevlja	U toku realizacije	✓ Izrađen lokalni program za kontrolu populacije pasa;

Lokalne samuprave donijele su odluke o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, kao i osnivanju skloništa za napuštene kućne ljubimce, i to:

1. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca Berane "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 54/2019 i 19/2020;
2. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca Danilovgrad "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 43/2021;
3. Odluku o uslovima i načinu držanja, zaštititi i dobrobiti domaćih životinja Plav "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 2/2020;
4. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima Herceg Novi, "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 20/2015, 27/2016 - drugi propis i 18/2020 - ispravka;
5. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca u "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 46/2020;
6. Odluku o kućnim ljubimcima Šavnik "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 2/2019;
7. Odluku o osnivanju Skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i uslovima za njihovo zbrinjavanje Mojkovac "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br.14/2019;
8. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Rožaje "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 19/2019;
9. Odluka o kućnim ljubimcima Tuzi "Sl. listu CG - Opštinski propisi" br. 33/2019;
10. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima Petnjica "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 37/2018;
11. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama Gusinje "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 38/2018;
12. Odluku o kućnim ljubimcima Kolašin "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 2/2017;
13. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima Glavnog grada – Podgorice "Sl. list CG - Opštinski propisi" br. 27/2010, 27/2015 i 34/2016;
14. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama Tivat "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 33/2010, 34/2014 i 28/2016;
15. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Žabljak "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 22/2014 i 18/2015;

16. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Andrijevice "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 29/2014 i 25/2015;
17. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i ostalih životinja Plav "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 2/2015;
18. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i ostalih životinja Rožaje "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 14/2015;
19. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa i ostalih životinja Berane "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 28/14;
20. Odluku o kućnim ljubimcima Ulcinj "Sl. listu CG - Opštinski propisi", br. 4/2013
21. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja Bijelo Polje "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 32/13;
22. Odluka o kućnim ljubimcima na teritoriji opštine Bar "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 12/24;
23. Odluku o osnivanju zajedničkog Skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa sa područja Opštine Kotor i Opštine Tivat "Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 4/2010;
24. Odluku o osnivanju skloništa za zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa Herceg Novi "Sl. List CG - Opštinski propisi", br. 30/2009;
25. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca na teritoriji Prijestonice Cetinje ("Sl. List. CG – Opštinski propisi", br. 12/2023 i 62/24);
26. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima na teritoriji opštine Pljevlja ("Sl. List. CG – Opštinski propisi", br. 42/2023);
27. Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca na teritoriji opštine Nikšić ("Sl. List. CG – Opštinski propisi", br. 46/2020");
28. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim kućnim ljubimcima, načinu zbrinjavanja i kontrole razmnožavanja kućnih ljubimaca ("Sl. List. CG – Opštinski propisi", br. 22/2024");
29. Odluku o osnivanju skloništa za smještaj i zaštitu napuštenih i izgubljenih pasa na teritoriji opštine Bijelo Polje ("Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 55/2024)
30. Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja sa izgubljenim i napuštenim kućnim ljubimcima ("Sl. list CG - Opštinski propisi", br. 57/2024)

6. Obuka i trening

U okviru predviđenih aktivnosti koje se odnose na edukativne sadržaje, nadležni organi lokalnih samouprava bili su dužni da izrade Plan za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta. Kako Plan nije donešen ni od jedne lokalne uprave, aktivnost nije realizovana. Za potrebe obuka i treninga za veterinarsko osoblje, u izvještajnom periodu bile su organizovane tri manifestacije „Veterinarski dani“, na godišnjem nivou. Savjetnici odgovorni za dobrobit životinja participirali su redovnim sastancima/obukama Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH-a), BTSF-a i sl.

7. Komunikacija i promocija nacionalnog programa i lokalnih planova

Nakon donošenja nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori, permanentno je komunikacionim kanalima promovisan isti sa ciljem što veće informisanosti.

8. Kontrola životne sredine

Zaštita i onemogućavanje pristupa izvorima hrane predstavlja jednu od mjera predviđenu Programom. Naime, lokalne uprave nijesu prepoznale ovaj segment značajnim kako bi se sproveli postupci pravilnog upravljanja miješanim otpadom, kako bi se onemogućio potencijalni izvor hraniva za pse litalice. Opština Podgorica je na određenim lokacijama instalirala adekvatne podzemne kontejnere kako bi se komunalni otpad adekvatno zbrinuo.

9. Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa

Pored pasa litalica koje uglavnom egzistiraju na javnim površinama lokalnih uprava, lovački psi predstavljaju rizik u ruralnim područjima (područja nacionalnih parkova, odmarališta, turističkih kompleksa itd.). Kao takvi ostvaruju kontakt i sa divljim životinjskim vrstama (lisica, vuk itd.) čineći visok stepen rizika od prenošenja bolesti, a kao najznačajniju od *Rabiesa*. Usled neodgovornog vlasništva od strane držaoca lovačkih pasa dolazi do prekobrojnosti ove populacije koji se nekontrolisano i bez nadzora kreću, reprodukuju bez primjene mjera zdravstvene zaštite kao i identifikacije i registracije, što indirektno može uticati na ugrožavanje dobrobiti životinja i javnog zdravlja.

U organizaciji UBHVFP sprovedeno je niz obuka u vezi odgovornog vlasništva, zdravstvene zaštite, identifikacije i registracije lovačkih pasa i dobrobiti životinja.

10. Odobravanje odgajivačnica pasa

U Crnoj Gori do 31. decembra 2024.godine upisano je devet odgajivačnica kućnih ljubimaca namijenjenih reprodukciji u komercijalne svrhe sa tri i više rasplodnih ženki. Rješenje je izdato nakon neposrednog uvida na licu mjesta i provjere ispunjenosti propisanih uslova. Na inicijativu KSCG u okviru manifestacije izložbe pasa, savjetnici Uprave indformisali su odgajivače o obavezama i odgovornostima koje se odnose na registraciju i odobravanje odgajivačnica sa tri i više rasplodnih ženki koje se koriste u komercijalne svrhe.

11. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu

U izvještajnom periodu predstavnici Uprave su preko sredstava javnog informisanja u više navrata su informisali javnost o obavezama i odgovornostima držaoca životinja, odnosno, vlasnika životinja.

12. Problemi ujeta pasa

Kao ključni problem nekontrolisanog broja pasa u populaciji indikovano je i ujed pasa usmjeren na humanu populaciju i druge životinjske vrste. U prilog značaja ovako učestalih pojava, od strane nekoliko lokalnih uprava prikupljeni su podaci o iznosu finansijskih sredstava isplaćenih po osnovu ujeta pasa:

Lokalna uprava	Godina:	Iznos/€
Berane	2024.	29.285,52
	2024.	5.900,00
Cetinje	2023.	1.350,00
	2022.	1.700,00
Herceg Novi	2024.	400,00
	2023.	2.300,00

	2022.	1.150,00
	2021.	850,00
Mojkovac	2024.	2.250,00
	2023.	4.950,00
	2022.	3.700,00
Tivat	2024.	100,00
Kotor	2024.	5.000,00
Nikšić	2024.	187.190,22
	2023.	326.312,20
	2022.	327.054,96
	2021.	303.956,60
	2020.	339.552,30
	2019.	276.887,02
	2018.	239.974,64

Prema informacijama dobijenim od Instituta za javno zdravlje u 2022. godini je odrađeno 295, dok je u 2023. godini odrađeno 225 postekspozicijskih tretmana (PEP) koji se odnose na ujede pasa.

Razlozi za izostanak realizacije aktivnosti:

Nerealizovane mjere predviđene akcionim planom nacionalnog programa za kontrolu populacije pasa:

- 1.1 izmjena i dopuna Zakona o zaštiti dobrobiti životinja
- 1.2 izmjene i dopune Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice ("Sl. list CG", br. 21/15)
- 1.3 izmjene i dopune Pravilnika o načinu držanja opasnih pasa ("Sl. list CG", br. 31/17)
- 1.4 potvrđivanje Evropske konvencije o zaštiti kućnih ljubimaca (European Convention for the Protection of Pet Animals)
- 3.2 implementacija usvojenih lokalnih programa za sprovođenje kontrole populacije pasa sa procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije
- 5.2 unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene životinje
- 6.1 izrada Plana za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta
- 6.2 obuke za zaposlene u skloništima (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja: uslovi za hvatanje i prevoz pasa; smještaj pasa i upravljanje skloništima; vođenje evidencije i analiza podataka i slično)
- 9.1 saradnja i angažovanje lovačkog saveza u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa

Razlozi:

- Mjera 1.1 – 1.4 – Odložena izrada Zakona i podzakonskih akata do IQ 2026. godine;
- Mjera 3.2 – Uslovljena donošenjem lokalnih planova za kontrolu populacije pasa, nedostatkom finansijskih resursa, kadrovskih ograničenja, uspostavljanja skloništa za napuštene kućne ljubimce (pse);
- Mjera 5.2 – Uslovljeno potrebama lokalnih samouprava;

- Mjera 6.1 - Uslovljeno potrebama lokalnih samouprava;
- Mjera 6.2 - Uslovljeno potrebama lokalnih samouprava;
- Mjera 9.1 – U izvještajnom periodu nije bilo interesovanja od strane lokalnih samouprava za kontinuiranu saradnju sa lovačkim savezom.

Izazovi u realizaciji mjera

Ključni izazovi u realizaciji mjera:	Institucija/e:
Donošenje novog Zakona o zaštiti dobrobiti životinja;	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Donošenje nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa za period 2026.-2029. godina	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Promocija Programa	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Obaveza donošenja lokalnih planova za kontrolu populacije pasa za uprave koje nijesu donijele planove za područje svojih uprava	Lokalne samouprave: Podgorica, Cetinje, Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Gusinje, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Tuzi, Ulcinj i Šavnik
Obaveza izgradnje skloništa za napuštene životinja (kućne ljubimce)	Lokalne samouprave: Kolašin, Mojkovac, Rožaje, Plav, Andrijevića, Tuzi, Gusinje, Cetinje i Zeta.
Kontrola životne sredine	Sve lokalne samouprave;
Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa	Sve lokalne samouprave i lovačke organizacije;
Povećati budžetsku alokaciju finansijskih sredstava za potrebe sterilizacije/kastracije pasa	Sve lokalne samouprave;
Uspostavljanje i unapređenje službi za humano hvatanje pasa	Sve lokalne samouprave;
Obuka i treninzi	Sve lokalne samouprave;
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove	

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

Opšti indikatori u oblasti kontrole populacije pasa

Indikator	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvareno	Napomena
Broj registrovanih pasa	~20.000 (2021)	≥30.000 (2025)	33.263	Cilj premašen
Broj sterilisanih pasa litalica	Nepoznat	≥2.000 godišnje	2.100	Uspješno sprovedeno

Broj skloništa	10	≥20	15	Potrebna dodatna ulaganja
Broj edukativnih aktivnosti	5 godišnje	≥10 godišnje	12	Cilj ostvaren

Napušteni i psi koji nijesu pod nadzorom predstavljaju zdravstveni, bezbjednosni, socijalni i ekološki problem, a istovremeno, dobrobit ovih životinja je drastično narušena. Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. U Akcionom planu su, kao indikatori učinka za praćenje realizacije zadatog operativnog cilja, tokom trajanja programa dati kao indikatori učinka, praćenje populacije pasa lutilica, rasprostranjenost i gustina i praćenje – učestalost zoonoza kod životinja i ljudi.

OPERATIVNI CILJ: USPOSTAVLJANJE ODRŽIVOG SISTEMA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA U CRNOJ GORI RADI POBOLJŠANJA ZDRAVLJA I DOBROBITI VLASNIČKIH PASA I PASA LUTALICA, A U KONAČNOM, ZAŠTITE ZDRAVLJA ŽIVOTINJA I LJUDI

Indikator učinka 1: VELIČINA POPULACIJE PASA LUTALICA, RASPROSTRANJENOST I GUSTINA

Polazna vrijednost (2021): 4%

Prelazna vrijednost (2023): 8%

Ciljna vrijednost (2024): 100%.

Ostvarena vrijednost na kraju 2024: 36%

U odnosu na jako mali odziv lokalnih uprava koje su donijele lokalni plan za kontrolu populacije pasa, svega 36%, čime i realizacija planova izostaje, u ovom trenutku nije moguće utvrditi učinak realizacije. Od ukupno 25 lokalnih uprava, svega 9 lokalnih uprava donijelo je lokalni plan za kontrolu populacije pasa (36%).

Opcija koja je predložena ovim programom je jedina prihvatljiva, a to je obezbijedivanje sveobuhvatnog pristupa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori odnosno uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori radi poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lutilica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi. Doslednom primjenom svih aktivnosti definisanih planom ima za cilj da se ponudi najprihvatljiviji način za rješenje izazova koje se odnose na pitanje kontrole populacije pasa odnosno smanjice se broj ili održavati na prihvatljivom nivou broj napuštenih i pasa lutilica, a sa druge strane podsticati odgovorno vlasništvo. Zaključkom Vlade broj 10-321/24-4411/2 od 12.9.2024. godine date su preporuke lokalnim samoupravama da najkasnije do IVQ 2024. godine donesu lokalne planove za kontrolu populacije pasa za područje svojih uprava, koji moraju biti usklađeni sa Zakonom i nacionalnim Programom za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori i sprovode druge mjere i aktivnosti definisane nacionalnim Programom.

Od ukupno 25 lokalnih uprava, svega 9 lokalnih uprava donijelo je lokalni plan za kontrolu populacije pasa (36%). Lokalne samouprave koje u izvještajnom period nijesu donijele lokalne planove za kontrolu populacije pasa su:

1. Podgorica	2. Cetinje
3. Andrijevica	4. Bar
5. Berane	6. Bijelo Polje
7. Budva	8. Danilovgrad

9. Gusinje	10. Mojkovac
11. Petnjica	12. Plav
13. Plužine	14. Tuzi
15. Ulcinj	16. Šavnik

Pored evidencije o identifikaciji i registraciji kućnih ljubimaca (pasa) koji su dostupni u registru kućnih ljubimaca koje vodi UBHVFP, svaka lokalna uprava bi trebala sprovesti tkzv. brojanje pasa za područje svojih teritorija u skladu sa preporukama nacionalnog programa kao i preporukama WOAHA primjenom Talea app. za populaciju pasa koji nijesu u sistemu praćenja.

Indikator učinka 2: UČESTALOST ZOONOZA KOD ŽIVOTINJA I LJUDI
Polazna vrijednost (2021): nije bilo slučajeva bjesnila kod životinja i ljudi;
Prelazna vrijednost (2023): nije bilo slučajeva bjesnila kod životinja i ljudi;
Ciljna vrijednost (2024): i dalje nijesu registrovani slučajevi bjesnila kod životinja i ljudi. Ostvarena vrijednost na kraju 2024: i dalje nijesu registrovani slučajevi bjesnila kod životinja i ljudi. U Crnoj Gori nikada nije potvrđen nijedan slučaj bjesnila kod ljudi, a od 2012. godine nisu prijavljeni slučajevi kod životinja. Razlozi za to, pored obavezne vakcinacije pasa i mačaka, uključuju i oralnu vakcinaciju lisica i drugih divljih životinja, koju sprovodimo širom Crne Gore svake godine od 2011. godine, sa veoma zadovoljavajućim rezultatima u post-vakcinalnom praćenju. Svake godine se širom zemlje distribuira 550.000 mamaca koji sadrže oralnu vakcinu. Divlje životinje ih konzumiraju, čime postaju zaštićene od besnila, što znači da u Crnoj Gori nema rezervoara bolesti.

U Crnoj Gori, za period izvještavanja nije bio zabilježen ni jedan slučaj bjesnila (*Rabiesa*).

III TABELARNI PRIKAZ STATUSA REALIZACIJE AKTIVNOSTI IZ AKCIONOG PLANA

Operativni cilj:	Uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori radi poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi		
Indikator učinka 1: VELIČINA POPULACIJE PASA LUTALICA, RASPROSTRANJENO ST I GUSTINA	Polazna vrijednost (2021): 0 Vrijednost ostvarena na kraju 2021.: 0	Prelazna vrijednost (2023): 0 Vrijednost ostvarena na kraju 2023.: 0	Planirana ciljna vrijednost (2024): 0 Vrijednost ostvarena na kraju 2024.: 0
Indikator učinka 2: UČESTALOST ZOONOZA KOD ŽIVOTINJA I LJUDI	Polazna vrijednost (2021): 0 Vrijednost ostvarena na kraju 2021.: 0	Prelazna vrijednost (2023): 0 Vrijednost ostvarena na kraju 2023.: 0	Planirana ciljna vrijednost (2024): 0 Vrijednost ostvarena na kraju 2024.: 0

Aktivnost koja utiče na realizaciju operativnog cilja 1:	Indikator rezultata i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda:	Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti:	Datum početka realizaciju:	Planirani datum završetka:	Status realizacije:	Novi rok za:	Sredstva planirana:	Sredstva realizovana:	Izvor finansiranja:	Preporuke za naredni period sprovođenja:
1.Kontinuirano usaglašavanje sa EU propisima i OIE standardima										
1.1 Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti dobrobiti životinja	0%	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - UBHVFP	2021.	2024.	Nerealizovano	-	-	-	Budžet	Donošenje Zakona i podzakonskih akata za period IVQ 2025 – IQ 2026 godine
1.2. Izmjene i dopune Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice ("Sl. list CG", br. 21/15)	0%	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - UBHVFP	2021.	IV Q 2022	Nerealizovano	-	-	-	Budžet	Planirano za IV Q 2022 (Izmjena ma će se pristupiti nakon donošenja novog zakonodavnog okvira, ukoliko bude relevantno).
1.3. Izmjene i dopune Pravilnika o načinu držanja opasnih pasa ("Sl. list CG", br. 31/17)	0%	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - UBHVFP	2021.	II Q 2022	Nerealizovano	-	-	-	Budžet	Planirano za II Q 2022 (Izmjena ma će se pristupiti nakon donošenja novog zakonodavnog okvira, ukoliko bude

										relevant no).
1.4. potvrđivanje Evropske konvencije o zaštiti kućnih ljubimaca (European Convention for the Protection of Pet Animals).	0%	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede - UBHVFP	2021.	Planirano za III Q 2022	Nerealizovano	-	-	-	Budžet	Odloženo do donošenja novog Zakona.
1.5. Procjena i eventualna revizija postojećih propisa ili donošenje novih propisa o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja, od strane lokalnih uprava, u skladu sa situacijom na lokalnom nivou;	70%	Lokalne samouprave	2021 i dalje kontinuirano	dalje kontinuirano	Djelimično realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Lokalne samouprave	Kontinuirano prema potrebama
2. Identifikacija i registracija pasa										
2.1. održavanje i unaprjeđenje uspostavljene baze podataka - uspostavljanje VIS-a	100%	UBHVFP,	2024.	dalje kontinuirano	Realizovano	-	1,34 miliona.eura	1,34 miliona.eura	Budžet	Uspostavljen veterinarski informacijski sistem (VIS).

2.2 nabavka čipova i pasoša	100%	UBHVFP,	2021	dalje kontinuirano	Realizovano	-	50.000,00€	50.000,00€	Budžet	Kontinuirano se realizuje
2.3 registracija vlasnika, identifikacija i registracija pasa, vakcinacija protiv bjesnila izdavanje pasoša za kućne ljubimce i ažuriranje Registra kućnih ljubimaca	100%	Veterinarske organizacije	2021	dalje kontinuirano	Realizovano	-	199,000,00€	199,000,00€	Budžet	Kontinuirano se realizuje
2.4 kontrola sprovođenja identifikacije i registracije pasa	100%	Uprava – Vetrinarska inspekcija Komunalna inspekcija	2021	dalje kontinuirano	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Budžet	Kontinuirano se realizuje

3.Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije

3.1 Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije	36%	Lokalne samouprave	IV Q 2022. - II Q 2023	IV 2024. godine	Djelimično realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Budžet lokalnih samouprava	Izrada i usvajanje lokalnih planova za opštine: Podgorica, Cetinje, Andrijevice, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Gusinje, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Tuzi, Ulcinj i Šavnik
--	-----	--------------------	------------------------	-----------------	------------------------	---	---------------------------	---------------------------	----------------------------	---

3.2 Implementacija usvojenih lokalnih programa za sprovođenje kontrole populacije pasa sa procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranje nosti i ekologije	36%	Lokalne samouprave	IV Q 2022. - II Q 2023	IV 2024. godine	Djelimično realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Budžet lokalnih samouprava	Kontinuirano praćenje usvojenih lokalnih planova u svim lokalnim samoupravama
3.3 Formiranje multidisciplinarnih radnih grupa na lokalnom nivou za kontrolu populacije pasa	36%	Lokalne samouprave	IV Q 2022. - II Q 2023	IV 2024. godine	Djelimično realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Budžet lokalnih samouprava	Formiranje radnih grupa u svim lokalnim samoupravama radi praćenja a stanja/a ktivnosti vezane za kontrolu populacije pasa
4.Kontrola razmnožavanja										
4.1- sterilizacija vlasničkih pasa	0% - vrijednost nije mogće utvrditi	Držaoци životinja	2021.	dalje kontinuirano	Nerealizovano	-	5 000,00 €	5 000,00 €	Držaoци životinja	Podizanje svijesti u dijelu odgovornosti vlasnika za kontrolu populacije pasa
4.2- sterilizacija pasa lutilica	0% vrijednost nije mogće utvrditi	Nadležni organi lokalne samouprave	2021.	2024 i dalje kontinuirano	Djelimično realizovano	-	9 420,00 €	9 420,00€	Budžet lokalnih samouprava ; Donacije NVO	Sprovođenje sterilizacije pasa lutilica radi kontrole populacije i

										veće mogućnosti udomljavanja
5. Izgradnja i unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene životinje										
5.1 Izgradnja skloništa za napuštene životinje	40%	Nadležni organi lokalne samouprave na čijoj teritoriji ne postoje skloništa	2021.	2024.	Djelimično realizovano	-	100.000,00 €	0,00€	Budžet lokalnih samouprava Donacije NVO	Izgradnja skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce) u skladu sa Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja („Sl list CG” br. 14/08 i „Sl.list CG” 47/15) i Pravilnikom o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje („Sl list CG” br. 28/15).
5.2 Unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene	0%	Sekretarijati za komunalne poslove u	2021	2024	Nerealizovano	-	0,00€	0,00€	Budžet lokalnih samouprava Donacije NVO	Unaprjeđenje postojećih uslova u

životinje		lokalnim samoupravama na čijoj teritoriji treba izvršiti unaprjeđenje uslova u postojećim skloništima: Berane, Budva, Danilovgrad, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Nikšić, Podgorica, Pljevlja, Tivat, Ulcinj								registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) u cilju poboljšanja uslova u objektima u kojima su životinje privremeno smještene
5.3 Uspostavljanje i unapređenje službi za humano hvatanje pasa	100%	Lokalna samouprava Druga pravna lica i preduzetnici	2021	2024	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Budžet lokalnih samouprava	Kontinuirano se realizuje
6.Obuka i trening										
6.1 Izrada Plana za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta	0%	Nadležni organi lokalne samouprave	2021	2024	Nerealizovano	-	0,00€	0,00€	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave	Donošenje Plana za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta u cilju unapređenja u sprovođenju aktivnosti u dijelu kontrole populacije pasa

6.2Obuke za zaposlene u skloništima (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja:uslovi za hvatanje i prevoz pasa; smještaj pasa i upravljanje skloništima; vođenje evidencije i analiza podataka i slično)	0%	Nadležni organi lokalne samouprave uz angažovanje eksperata odgovarajućih kvalifikacija/NVO/VKCG/U VMPCG	2021	2024	Nerealizovano	-	0,00€	0,00€	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave Donacije NVO sektor	Kontinuirano sprovođenje obuka i treninga ;
6.3Obuke za veterinarsko osoblje: Doktori veterinarske medicine, diplomirani veterinari; veterinarski tehničari;	100%	VKCG, UVMPCG	2021	2024	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet VKCG, UVMPCG	Kontinuirano, a najmanje jednom godišnje sprovođenje obuke
6.4 Obuka za zaposlene u veterinarskom sektoru (uključujući zaposlene u Upravi)	100%	TAIEX BTSF OIE - WOAH VKCG, UVMPCG , Akademska zajednica	2021	2024	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Projekti Donacije	Kontinuirano, a najmanje jednom godišnje sprovođenje obuke

6.5. Edukacija o ponašanju pasa, navikama i odnosu djece prema psima	100%	NVO Kinološki Savez Crne Gore	2021	2024	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Donacije NVO Kinološki Savez Crne Gore	Kontinuirano sprovođenje obuka u cilju edukacije djece
6.6. Edukacija o kontroli životne sredine: - edukacija lokalnog stanovništva o kontroli životne sredine: komunalna higijena, upravljanje otpadom; onemogućavanje pristupa ili uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lulalicama npr. odlagalištima smeća i pristupi klanicama i druge teme;	100%	Lokalne samouprave, Uprava NVO	2021	2024	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Lokalne samouprave NVO sektor Donacije	Kontinuirano sprovođenje edukacija o kontroli životne sredine;
7.Komunikacija i promocija nacionalnog programa i lokalnih planova										
7.1.Sprovođenje informativne kampanje za nacionalni program	100%	UBHVFP NVO Mediji	2021.	2024.	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Lokalne samouprave Donacije NVO	Kontinuirana komunikacija i promocija
7.2.Plan informativne kampanje za lokalne planove	0%	NVO Lokalna samouprava Mediji	2021.	2024.	Nerealizovano	-	0,00€	0,00€	NVO Lokalna samouprava Mediji	Donošenje i sprovođenje planova informativnih kampanja

										za lokalne planove
8.Kontrola životne sredine										
8.1 Kontrola životne sredine: - upravljanje otpadom; onemogućavanje pristupa ili uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama npr. odlagalištima smeća i pristupi klanicama i dr;	4%	Lokalne samouprave, Komunalna preduzeća	2021.	2024.	Djelimično realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Budžet lokalnih samouprava Donacije NVO	Kontinuirano praćenje kontrole životne sredine (upravljanje otpadom, onemogućavanje pristupa ili uklanjanja izvora hrane napuštenim životinjama /psima lualicama itd.)
9.Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa										
9.1 Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa	0%	Lokalne samouprave Lovačke organizacije	2021.	2024.	Nerealizovano	-	0,00€	0,00€	Budžet lokalnih samouprava ; Lovačkih organizacija;	Saradnja i angažovanje lovačkog saveza u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa; Kontinuirano sprovođenje edukacija i podizanja svijesti na temu kontrole populacije lovačkih pasa

9.2 Edukacija članova lovačkog saveza (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja i Zakona o veterinarstvu : uslovi za prevoz pasa i smještaj pasa; vođenje evidencije; i slično)	0%	Uprava Lovačke organizacije	2021.	2024.	Nerealizovano	-	0,00€	0,00€	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet	Sprovedenje edukacije članova lovačkog saveza sa krajnjim ciljem zaštite pasa
9.3 Promovisanje obaveze identifikacije i registracije lovačkih pasa i vakcinacije protiv bjesnila	100%	Uprava Lovačke organizacije VKCG UVMPC G	2021.	2024.	Realizovano	-	Informacija nije dostupna	Informacija nije dostupna	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet	Kontinuirano sprovođenje aktivnosti od strane nadležnih institucija preko sredstava javnog informisanja
10.Odobrovanje odgajivačnica pasa										
10.1 Promovisanje obaveze odobravanja odgajivačnica Kontrola odgajivačnica	100%	Uprava Kinološki savez Crne Gore	2021.	2024.	Realizovano	-	0,00€	0,00€	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Kinološki savez Crne Gore	Saradnja sa KSCG u cilju povećanja broja odgajivačnica upisanih u Registar odgajivačnica koji vodi Uprava
11.Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu										
11.1 Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu i napuštenim psima	100%	Uprava u saradnji sa relevantnim institucijama i lokalnim samoupravama Ministars	2021.	2024.	Realizovano	-	0,00€	0,00€	Nema fiskalnog uticaja na nacionalni budžet Projekti i NVO	Kontinuirano sprovođenje edukacija

		t vo prosvjete, NVO, lokane samoupr ave, veterinar ske ambulant e, nacionaln i i lokalni mediji							Lokaln e samou prave; donaci je	
12.Smanjenje učestalosti ugriza pasa										
12.1 Obuke za socijalizaciju pasa; - Praćenje broja ugriza pasa i tretmana postekspozici js ke profilakse	100%	Lokalne samoupr ave putem gradskih odluka;	2021.	2024.	Realizo vano	-	0,00€	0,00€	Lokalne samou prave	Kontinuir no organizovnj e obuka i praćenje broja ugriza pasa i tretmana

IV NALAZI EVALUACIJE

Kako u periodu važenja strateškog dokumenta nije bilo adekvatnog odziva lokalnih uprava sa ciljem donošenja lokalnih planova za kontrolu populacije pasa, a samim tim i njihove realizacije, tim nije bilo moguće izvršiti adekvatnu evaluaciju. onitoring je obavljen sa godišnjom dinamikom realizacije predviđenih aktivnosti iz akcionog plana nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa, čime je Vlada blagovremeno izvještavana.

V OSVRT NA ODNOS PLANIRANIH I UTROŠENIH SREDSTAVA

Finansijska sredstva za realizaciju aktivnosti iz lokalnih planova za kontrolu populacije pasa opredijeljena su iz sredstava budžeta lokalnih uprava, nacionalnog budžeta, kao i donacija. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je opredjeljivala finansijska sredstva za sprovođenje aktivnosti iz svoje nadležnosti.

Planirana sredstva:	Iznos:	Utrošeno:	Izvor finansiranja:
Program/projektovanje/izgradnja skloništa za napuštene kućne ljubimce (pse)	100.000,00€	0,00€	Lokalni budžet opštine Kolašin
Udomljavanje pasa lutilica	7.000,00€;	7.000,00€;	Lokalni budžet opštine Kolašin
Sterilizacija/kastracija pasa lutilica	4.420,00€	4.420,00€	Lokalni budžet opštine Cetinje
Sterilizacija/kastracija pasa lutilica	5.000,00€	5.000,00€	Lokalni budžet opštine Nikšić
Sterilizacija/kastracija vlasničkih pasa	5.000,00€	5.000,00€	Lokalni budžet opštine Nikšić
I&R pasa	7.950.00€	7.950.00€	Lokalni budžet opštine Nikšić
I&R, CNVR	15.000,00€	15.000,00€	Lokalni budžet opštine Nikšić Donacije NVO
Izgradnja karantinskog prostora (Free zone)	100.000.00€	100.000.00€	Lokalni budžet opštine Nikšić
Nabavka mikročipova i pasoša	50,000.00€	50,000.00€	Nacionalni budžet
I&R	199,000.00€	50,000.00€	Nacionalni budžet
Ukupno:	493,370.00	393,370.00€	-

VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA

Problem kontrole populacije pasa, u velikoj mjeri zavisi od postupanja lokalnih uprava, u dijelu njihovih nadležnosti, i njihova je obaveza izrada lokalnih planova kontrole populacije pasa i implementacija istih.

Imajući u vidu navedeno, lokalne uprave još uvijek ne prepoznaju značaj uspostavljanja sistema kontrole populacije pasa. Ukoliko se u što kraćem roku ne preduzmu mjere na primjeni nacionalnog Programa, identifikovani problemi će prerasti u ozbiljan društveni problem, jer napušteni i psi koji nijesu pod nadzorom predstavljaju zdravstveni, bezbjednosni, socijalni i ekološki problem, a istovremeno, dobrobit ovih životinja je drastično narušena.

Ministarstvo i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove će nastaviti, u dijelu nadležnosti, saradnju sa lokalnim upravama, nevladinim sektorom, Veterinarskom komorom i drugim zainteresovanim stranama u cilju iznalaženja najprihvatljivijeg rješenja za kontrolu populacije pasa.

Ključni izazovi

- Nedovoljna koordinacija između lokalnih i državnih organa
- Ograničeni kapaciteti za sterilizaciju u sjevernim opštinama
- Slaba medijska pokrivenost u ruralnim sredinama
- Administrativne prepreke u procesu izgradnje skloništa (lokalne samouprave)

Ključne preporuke za naredni period su:

Mjere i aktivnosti	Preporuke:	Institucija/e:
Kontinuirano usaglašavanje sa EU propisima i OIE standardima	Donošenje novog Zakona o zaštiti dobrobiti životinja, kao i: - izmjene i dopune Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju odgajivačnice ("Sl. list CG", br. 21/15); - izmjene i dopune Pravilnika o načinu držanja opasnih pasa ("Sl. list CG", br. 31/17); - Donošenje nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa za period 2026.-2029. godina;	Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

	-Promocija nacionalnog Programa;	
Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije/ Izgradnja i unaprjeđenje uslova u skloništima za napuštene životinje	- Formiranje multidisciplinarne radne grupe na lokalnom nivou za kontrolu populacije pasa; - Izrada i usvajanje lokalnih planova za kontrolu populacije pasa i njihovo praćenje sa početnom procjenom postojećeg broja pasa, njihove rasprostranjenosti i ekologije;	Lokalne uprave: Podgorica, Cetinje, Andrijevića, Bar, Berane, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Gusinje, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Tuzi, Ulcinj i Šavnik
	Obaveza izgradnje skloništa za napuštene životinja (kućne ljubimce)	Lokalne uprave: Kolašin, Mojkovac, Rožaje, Plav, Andrijevića, Tuzi, Gusinje, Cetinje i Zeta.
Izrada Planova informativnih kampanje za lokalne planove	Donošenje i sprovođenje planova informativnih kampanja za lokalne planove	Sve lokalne samouprave;
Kontrola razmnožavanja	Obaveza sprovođenja CNVR-a, u skladu sa potrebama	Sve lokalne uprave;
Obuka i trening	Izrada Plana za obuku i jačanje stručnih i tehničkih kapaciteta - obuke za zaposlene u skloništima (primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja: uslovi za hvatanje i prevoz pasa; smještaj pasa i upravljanje skloništima; vođenje evidencije i analiza podataka i slično)	Nadležni organi lokalne samouprave uz angažovanje eksperata odgovarajućih kvalifikacija/NVO/VKCG/UVMPCG
Kontrola životne sredine	- upravljanje otpadom; onemogućavanje pristupa ili uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama npr. odlagalištima smeća i pristupi klanicama i dr;	Sve lokalne uprave (komunalna preduzeća);
Saradnja i angažovanje lovačkih organizacija u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa	- kontrola populacije lovačkih pasa;	Sve lokalne uprave i lovačke organizacije;
Sprovođenje edukacija članova lovačkog saveza	- Sprovođenje edukacije članova	Uprava i Lovачke organizacije

(primjena Zakona o zaštiti dobrobiti životinja i Zakona o veterinarstvu: uslovima za prevoz pasa i smještaj pasa; vođenje evidencije; i slično).	lovačkog saveza sa krajnjim ciljem zaštite pasa	
--	--	--